

PATVIRTINTA

Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos
direktorius

2017 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V1-139

KRIZIŲ VALDYMO VILNIAUS AUTOMECHANIKOS IR VERSLO MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Krizių valdymo Vilniaus automechanikos ir verslo mokykloje tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – reglamentuoti krizių valdymą, mokyklos krizių valdymo komandos veiklas, Vilniaus miesto psichologinės-pedagoginės tarnybos (toliau – PPT) funkcijas, institucijų bendradarbiavimą krizių valdymo mokykloje metu.
2. Krizių valdymo tikslas:
 - 2.1. užtikrinti, kad krizės įveikimo metu ugdymo procesas mokykloje vyktų įprasta tvarka arba kuo greičiau prie jos grįžtų;
 - 2.2. užtikrinti krizės paveiktiems bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą.
3. Krizių valdymo mokykloje koordinatoriai, organizatoriai ir vykdytojai yra mokyklos vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), PPT, jungtinės psichologų krizių įveikos grupės (toliau – Jungtinė grupė), kitos švietimo ir sveikatos sistemos įstaigos.
4. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
 - 4.1. **krizinė situacija** – situacija, kurią lydi didelis nerimas, įtampa, grėsmė, nesaugumas, pavojus, pasimetimas ir kt;
 - 4.2. **krizė ugdymo įstaigoje** – netikėtas ir/ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę ugdymo įstaigos bendruomenės dalį. Krizinių situacijų pavyzdžiai: mokinio ar bendruomenės nario savižudybė, kita komplikauta netektis: bendruomenės nario mirtis dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, nelaimingas atsitikimas, susijęs su mirties grėsme mokykloje, susišaudymas mokykloje, gaisras mokykloje, įkaitų paėmimas, bendruomenės nario dingimas ir kt;
 - 4.3. **krizės valdymas ugdymo įstaigoje** – veiksmai, kuriuos atlieka ugdymo įstaigos administracija, VGK ir PPT siekdamas įveikti krizės sukeltas problemas ir teikti bendruomenei veiksmingą pagalbą. Krizių valdymas apima pagalbos organizavimą, įstaigos bendruomenės (įskaitant tėvus) bei kitų institucijų informavimą, bendravimą su žiniasklaida, pasirūpinimą įstaigos bendruomenės narių saugumu ir pan.;
 - 4.4. **krizių valdymo ugdymo įstaigoje komanda (įstaigos komanda)** – ugdymo įstaigoje nuolat veikianti krizių valdymą vykdanči komanda, kurią sudaro administracijos, švietimo pagalbos specialistų, mokytojų atstovai, turintys krizių valdymui būtinų gebėjimų;
 - 4.5. **krizių valdymo koordinatorius** – specialistas, paskirtas ugdymo įstaigos, PPT ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, kuris koordinuoja krizės valdymą ugdymo įstaigoje. Ugdymo įstaigos koordinatoriumi gali būti skiriamas asmuo, turintis tinkamą kvalifikaciją krizinei situacijai vertinti, įvertinti ir koordinuoti;

- 4.6. **savižudybės grėsmė** – situacija, kai yra identifikuojamas asmuo, turintis ketinimų nusižudyti;
- 4.7. **savižudybės krizės prevencija** – veiksmai, kuriuos atlieka ugdymo įstaigos administracija, ugdymo įstaigos psichologas ir/ar socialinis pedagogas, pasitelkdamas kitus narius ir kitų institucijų specialistus siekiant suteikti reikiamą pagalbą ir užkirsti kelią asmens savižudybei.

II SKYRIUS KRIZIŲ VALDYMAS

5. Krizių valdymas mokykloje:
- 5.1. krizių valdymą mokykloje vykdo Krizių valdymo komanda. Mokyklos krizių valdymo komandą (toliau – Krizių valdymo komanda) (nuo 5–7 narių) sudaro: vadovas ar jo pavaduotojas, pedagogai ir/ar pagalbos mokiniui specialistai (socialinis pedagogas, psichologas), turintys krizių valdymui būtinų gebėjimų, tai yra komunikacijos, bendradarbiavimo, komandinio darbo, konfliktų sprendimo įgūdžių. Mokyklos komandos sudėtį nustato mokyklos vadovas;
- 5.2. Krizių valdymo komandos paskirtis krizės metu – atkurti įprastą mokyklos bendruomenės veiklą, užtikrinti krizės paveiktiems mokyklos bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą ir informuoti apie įvykį;
- 5.3. V GK ir Krizių valdymo komanda darbo organizavimo tvarką, pasiskirsto funkcijomis, parengia preliminarų krizės valdymo mokykloje planą ir kt;
- 5.4. Krizių valdymo komandos koordinatorius yra mokyklos direktorius arba direktoriaus pavaduotojas;
- 5.5. mokyklos Krizių valdymo komanda koordinuoja periodinį (kasmetinį) visų bendruomenės narių (pedagogų, kitų mokyklos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų/globėjų) krizių valdymo žinių atnaujinimą;
- 5.6. krizių valdymą mokykloje koordinuoja ir PPT koordinatorius bendradarbiaudamas su mokyklos Krizių valdymo komandos koordinatoriumi;
- 5.7. krizių valdymą mokykloje organizuoja mokyklos Krizių valdymo komanda kartu su PPT koordinatoriumi;
- 5.8. mokyklos Krizių valdymo komandos funkcijos krizės metu:
- 5.8.1. nedelsiant įvertinti krizės aplinkybes ir informuoti mokyklos steigėją (Švietimo ir mokslo ministeriją) ir PPT;
- 5.8.2. parengti krizės valdymo mokykloje planą, kuriame gali būti numatyti šie veiksmai:
- 5.8.2.1. kreiptis pagalbos į teritorinės policijos įstaigą, medicinos įstaigas, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių ir kitas institucijas;
- 5.8.2.2. parengti informaciją apie krizę mokyklos bendruomenei ir/ar žiniasklaidai, kuri turi būti derinama su steigėju (Švietimo ir mokslo ministerija);
- 5.8.2.3. nustatyti mokyklos bendruomenės grupes ar asmenis, kuriems reikalinga psichologinė, socialinė - pedagoginė, socialinė ar kita pagalba, ir ją organizuoti;
- 5.8.2.4. konsultuoti mokyklos bendruomenės narius individualiai ar grupėmis;
- 5.8.2.5. konsultuoti mokyklos pedagogus ir kitus mokyklos darbuotojus, kaip informuoti apie krizę mokinius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus);
- 5.8.2.6. rengti pokalbius su mokiniais;
- 5.9. mokykla pateikia krizės valdymo eigos lapą (1 priedas) ne vėliau kaip per 2 valandas nuo krizės identifikavimo Švietimo ir mokslo ministerijos atstovui;

- 5.9.1. mokyklos administracija, suderinusi su PPT ir Švietimo ir mokslo ministerijos atstovu, informuoja mokyklos bendruomenę apie įvykį (pvz., visuotinis bendruomenės narių susirinkimas, elektroninis dienynas, SMS žinutės, elektroninis paštas, skambučiai tėvams ir pan.);
- 5.9.2. rengiant pranešimus mokyklos bendruomenei pateikiami tik patvirtinti faktai ir informuojama apie priimtus sprendimus prevencijai ir intervencijai;
- 5.9.3. pranešimai, interviu ir komentarai apie krizinę situaciją mokykloje teikiami žiniasklaidai tik suderinus su Švietimo ir mokslo ministerijos atstovu;
- 5.10. Krizių valdymo komanda ir PPT koordinatorius nuolat stebi, renka informaciją, vertina krizės valdymo procesą, prireikus koreguoja krizės valdymo mokykloje veiksmų planą;
- 5.11. Mokyklos Krizių valdymo komanda, PPT koordinatorius, įgyvendinę krizės valdymo mokykloje numatytus veiksmus, įvertina krizės valdymo mokykloje veiksmų sėkmingumą ir priima reikiamus sprendimus:
 - 5.11.1. aptaria krizės įveiką;
 - 5.11.2. per 5 darbo dienas nuo krizės įveikos informuoja Švietimo ir mokslo ministeriją apie krizės įveiką ir rezultatus;
 - 5.11.3. baigus aktyvius veiksmus, 1-2 mėnesius tęsia rizikos grupės asmenų stebėjimą ir vertina situaciją bendruomenėje;
- 5.12. krizės paveikti aukos (-ų) artimieji informuojami apie psichologinės pagalbos galimybes, motyvuojami ir nukreipiami pagalbai;
- 5.13. VGK numato krizių prevencijos renginių organizavimą mokyklos bendruomenėje;
6. PPT vaidmuo valdant krizines situacijas:
 - 6.1. koordinuoja krizės įveiką mokykloje ir pagalbos teikimo veiklas:
 - 6.1.1. teikia pagalbą mokyklai nedelsdama iš jos gavusi pranešimą apie krizinę situaciją;
 - 6.1.2. PPT direktorius paskiria PPT specialistą krizės įveikai mokykloje koordinuoti (toliau – PPT koordinatorius);
 - 6.2. PPT koordinatorius kartu su mokyklos Krizių valdymo komanda vertina situaciją bendruomenėje, padeda parengti konkrečios krizinės situacijos valdymo planą, vertina ir telkia reikiamas pajėgas krizės įveikai, organizuoja pagalbos teikimą;
 - 6.3. PPT koordinatorius, gavęs pranešimą iš mokyklos Krizių valdymo komandos apie krizę, organizuoja PPT komandos narių ir mokyklos Krizių valdymo komandos narių bendrą neeilinį posėdį;
 - 6.4. įvertinęs krizinę situaciją, PPT koordinatorius nustato specialistų poreikį pagalbos teikimui iš PPT, jungtinės mokyklų psichologų grupės ar kitų savivaldybės/ne savivaldybės institucijų (suderinus su Savivaldybės krizių valdymo komandos koordinatoriumi);
 - 6.5. PPT koordinatorius kartu su mokyklos Krizių valdymo komanda nustato labiausiai paveiktus bendruomenės narius, sprendžia, kam ir kokia psichologinė pagalba turi būti skubiausiai suteikta, krizės įveikos eigoje prireikus koreguoja pirminį krizės įveikos planą ir teikia pagalbą;
 - 6.6. esant būtinumui, PPT koordinatorius organizuoja specialistų pagalbą ir informuoja apie galimą pagalbos gavimą mokykloje, PPT, kitose įstaigose (sveikatos priežiūros įstaigose, nevyriausybinėse organizacijose, psichologinės pagalbos telefonais ir kt.) savaitgaliais ar švenčių dienomis;
 - 6.7. sudaro jungtinę komandą, kuri yra tvirtinama Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu;
 - 6.8. organizuoja ir vykdo jungtinės komandos specialistų kvalifikacijos kėlimą krizių įveikos srityje, skatina dalyvauti mokymų programose;
 - 6.9. koordinuoja jungtinės komandos narių teikiamą pagalbą mokykloje įvykus krizei;
 - 6.10. bent 2 kartus per metus veda jungtinės komandos supervizijas krizių valdymo temomis;

- 6.11. po krizinio įvykio PPT organizuoja apklausos pokalbius su krizės įveikoje dalyvavusiais specialistais, aptaria krizės įveiką mokykloje, numato priemones, kurias reikėtų įgyvendinti tobulinant krizių prevenciją mokykloje;
- 6.12. organizuoja emocinę paramą specialistams, teikusiems pagalbą mokyklos bendruomenei;
- 6.13. baigęs darbą, PPT koordinatorius kartu su mokyklos Krizių valdymo komanda užpildo krizės valdymo mokykloje ataskaitą (kas buvo atlikta, kokia pagalba buvo suteikta, kiek bendruomenės narių gavo pagalbą) ir ją pateikia bei aptaria su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamentu (2 priedas);
- 6.14. vykdant intervenciją ir postvenciją remiasi metodine medžiaga mokyklų krizių valdymo komandoms „Krizių valdymas mokyklose“, Vilnius, 2010 m;
- 6.15. dalyvauja ir bendradarbiauja vykdant krizių prevenciją mokykloje;

III SKYRIUS SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS PREVENCIJA

7. Bet kuris mokyklos darbuotojas, sužinojęs apie mokinio ar kito bendruomenės nario ketinimą nusižudyti ar mintis apie savižudybę, turi informuoti mokyklos psichologą arba jo nesant mokyklos socialinį pedagogą.
8. Mokyklos Krizių valdymo komandos vadovas įvertina situaciją ir organizuoja tolesnę pagalbą, veiksmus suderindamas su VGK pirmininku. Kai mokinys ketina nusižudyti, nedelsiant informuojami jo tėvai/globėjai ir tolesnis pagalbos teikimas derinamas su jais, o prireikus su Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi vaiko saugumui užtikrinti. Apie pagalbos teikimą kiekvienu savižudybės grėsmės atveju yra pildomas pagalbos teikimo eigos lapas (1 priedas).
9. Tęstinę pagalbą esant savižudybės krizei teikia psichikos sveikatos specialistai.
10. Apie kitų mokyklos bendruomenės narių informavimą po mokinio savižudybės krizės ir jų įtraukimą į pagalbos procesą sprendžia mokyklos Krizių valdymo komanda kartu su mokiniu ir jo tėvais/globėjais.
11. Mokinio tėvams/globėjams atsisakius pagalbos vaikui, esančiam savižudybės krizėje, mokyklos Krizių valdymo komanda apie tokį atvejį informuoja Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Visi pagalbą krizinėje situacijoje mokyklai teikę specialistai turi laikytis konfidencialumo, gauti ir teikti informaciją tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas ir nepažeidžiant vaiko teisių ir teisėtų interesų.
13. Skundų nagrinėjimo tvarka:
 - 13.1. skundai teikiami Švietimo ir mokslo ministerijos atstovui;
 - 13.2. skundai nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka.

**PAGALBOS TEIKIMO ESANT SAVIŽUDYBĒS KRIZĒS GRĒSMEI
EIGOS LAPAS**

Īvykio pobūdis/aprašymas:

.....

.....

Kas informavo:

.....

Kada:

Data, laikas	Specialistas	Veiksmi

**KRIZĖS VALDYMO VILNIAUS AUTOMECHANIKOS IR VERSLO MOKYKLOJE
ATASKAITA**

Ugdymo

įstaiga:.....

Traumuojantis įvykis (data, įvykio pobūdis):

.....

Informacijos apie įvykį šaltinis (kas informavo apie įvykį?)

.....

Kada ir kokias įstaigas mokykla informavo apie įvykį:

.....

Pagalbos teikėjai:

.....

Aktyvios pagalbos teikimo pradžia:.....

Aktyvios pagalbos teikimo pabaiga:.....

Pagalbos priemonės/veiksmai bendruomenei:

	Aprašymas
Informacijos apie įvykį tikslinimas, pranešimų rengimas ir platinimas, situacijos ugdymo įstaigoje įvertinimas, pirminis pagalbos gavėjų ir teikėjų nustatymas, nuolatinis situacijos stebėjimas, pagalbos priemonių tikslinimas	
Mokiniam (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Tėvams (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	

Ugdymo įstaigos kolektyvui (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Sunkumai teikiant pagalbą	

Rekomendacijos dėl galimų prevencijos priemonių įgyvendinimo siekiant spręsti pastebėtas rizikas pagalbos teikimo metu:

.....
.....
.....

PPT koordinatorius (parašas)

Ugdymo įstaigos komandos koordinatorius (parašas)

KRIZIŲ VALDYMO PLANAS

Kriziniai įvykiai mokykloje:

Savižudybė ar kita komplikuota netektis;

Ekstremalios situacijos (gaisras, potvynis);

Susišaudymas, teroristiniai išpuoliai, įkaitų paėmimas.

1. Nustatomi krizės faktai:

Kas atsitiko?

Kokie žmonės dalyvavo kriziniuose įvykiuose?

Kaip šie žmonės buvo paveikti?

Kur/kada tai atsitiko?

Kas sukėlė krizę?

Kokia prognozė apie nukentėjusiųjų būklę?

2. Nustatomas krizės padarinių laipsnis:

Kiek žmonių paveikė ši krizė?

Koks šio poveikio mastas?

Ar mokykla yra pajėgi įveikti krizę savo resursais, ar reikalinga pagalba iš šalies?

3. Sušaukiama ir informuojama krizių valdymo komanda.

4. Informuojamas mokyklos steigėjas, pedagoginės psichologinės tarnybos krizių valdymo komanda.

5. Informuojamos kitos mokyklos, kurias gali paveikti ši krizė.

6. Susisiekiama su nukentėjusiųjų šeimomis.

7. Nusprendžiama, kokia informacija pateikiama:

mokiniam,

tėvams,

mokytojams,

personalui,

žiniasklaidai.

8. Apsisprendžiama dėl informacijos pateikimo būdo:

rašytiniai pranešimai,

susirinkimai,

skambučiai telefonu,

pranešimai pamokų metu.

9. Nustatomi labiausiai sukrėsti bendruomenės nariai (mokiniai, mokytojai, tėvai, personalo darbuotojai) ir pradedami planuoti intervencijos veiksmai.

10. Pasirūpinama, kad būtų prieinama informacija apie emocinės ir psichologinės pagalbos galimybes.

11. Sušaukiamas mokyklos personalo susirinkimas.

12. Mokinio mirties atveju pasirūpinama, kad jo vardas būtų pašalintas iš žurnalų, kompiuterių, taip pat pasirūpinama mirusiojo daiktais.

13. Kiekvienos dienos gale aptariamas intervencijos procesas.

14. Numatomi sekantys krizių valdymo komandos pasitarimai.

15. Mirties atveju aptariamos laidotuvės.

16. Po krizės komanda aptaria visą krizės valdymo procesą ir jį įvertina.